

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU16

Hushållningen med mark- och vattenområden

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete och gällande rätt. Motionsyrkandena handlar om bl.a. nationell samordning av havsplaner och riksintressen, skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter samt frågor om allmänna vattentjänster.

I betänkandet finns sju reservationer (S, SD, MP).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Nationell samordning av havsplaner och riksintressen	6
Utvärdering av nationalstadsparken	13
Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter	16
Korttidsreglering av vattenkraft	21
Finansiering av dagvattenhantering	27
Frågor om allmänna vattentjänster	30
Inspektion av avloppssystem	35
Statens geotekniska institut	37
Motioner som bereds förenklat	38
Reservationer	39
1. Utvärdering av nationalstadsparken, punkt 2 (MP)	39
2. Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter, punkt 3 (S)	40
3. Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter, punkt 3 (MP)	40
4. Finansiering av dagvattenhantering, punkt 5 (MP)	41
5. Frågor om allmänna vattentjänster, punkt 6 (SD)	42
6. Frågor om allmänna vattentjänster, punkt 6 (MP)	43
7. Inspektion av avloppssystem, punkt 7 (SD)	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	45
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nationell samordning av havsplaner och riksintressen

Riksdagen avslår motion
2023/24:1510 av Heléne Björklund (S).

2. Utvärdering av nationalstadsparken

Riksdagen avslår motion
2023/24:900 av Katarina Luhr och Daniel Helldén (båda MP).

Reservation 1 (MP)

3. Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5 samt
2023/24:2629 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (MP)

4. Korttidsreglering av vattenkraft

Riksdagen avslår motion
2023/24:1351 av Lars Isacson (S) yrkandena 3 och 4.

5. Finansiering av dagvattenhantering

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10 och
2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 7.

Reservation 4 (MP)

6. Frågor om allmänna vattentjänster

Riksdagen avslår motionerna
2023/24:279 av David Perez (SD),
2023/24:410 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4
samt
2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (MP)

7. Inspektion av avloppssystem

Riksdagen avslår motion
2023/24:379 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 18.

Reservation 7 (SD)

8. Statens geotekniska institut

Riksdagen avslår motion

2023/24:2081 av Johan Hultberg (M) yrkande 9.

9. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 18 april 2024

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilandersson (SD), Jennie Nilsson (S), David Josefsson (M), Roger Hedlund (SD), Laila Naraghi (S), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Martin Westmont (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Ellen Juntti (M), Larry Söder (KD), Björn Tidland (SD), Katarina Luhr (MP), Markus Kallifatides (S) och Martina Johansson (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena rör, i vid bemärkelse, frågor om riksintressen, vattenverksamhet, vattenförvaltning, allmänna vattentjänster, stranderosion m.m. Av dessa behandlas ca 80 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en förteckning över de motionsförslag som behandlas i förenklad ordning.

Utskottets överväganden

Nationell samordning av havsplaner och riksintressen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om nationell samordning av havsplaner och riksintressen. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionen

I motion 2023/24:1510 av Heléne Björklund (S) anför motionären att en nationell samordning av havsplaner och riksintressen för att underlätta tillståndprocessen för investeringar i havsbaserad vindkraft bör övervägas. Motionären framhåller att det är långa ledtider i tillståndprocessen och att det ofta uppstår intressekonflikter som stoppar eller pausar nödvändiga investeringar för omställningen till ett hållbart energisystem.

Bakgrund

Hushållningen och riksintressen

Bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden, bl.a. för områden av riksintresse, finns i 3 och 4 kap. miljöbalken. Riksintressen är områden som har pekats ut för att de innehåller nationellt eller i vissa fall regionalt viktiga värden och kvaliteter.

I 3 kap. miljöbalken finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna. Mark- och vattenområden av riksintresse för ett antal angivna ändamål ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra eller skada ändamålen. Något förenklat gäller det områden av riksintresse som har betydelse

- för rennäringen eller yrkesfisket
- för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet
- för att de innehåller fyndigheter av värdefulla ämnen eller material
- för att de är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering, eller
- för totalförsvaret.

I 4 kap. miljöbalken finns särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten i vissa geografiska områden i Sverige. I kapitlet finns bl.a. en uppräkningslista av vissa kustområden, skärgårdar, sjöar, öar, fjällområden osv., som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena.

Hushållning vid planläggning av mark- och vattenområden

Det finns ett nära samband mellan hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och bestämmelserna i plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, om planläggning av mark- och vattenområden. Till att börja med anger både miljöbalken och PBL att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Vidare ska företräde ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken och 2 kap. 2 § PBL).

Vid prövningen av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Dessutom ska bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap och 4 kap. 1–8 §§ tillämpas vid planläggningen och prövningen (2 kap. 1 och 2 §§ PBL).

Planering av mark- och vattenområden

Det finns inte någon övergripande planering på nationell nivå av mark- och vattenområden. Staten ger i stället ramar för den kommunala och regionala nivån bl.a. i nationella mål och genom att peka ut anspråk som t.ex. områden av riksintresse i miljöbalken. Till havs bedrivs nationell planering genom havsplaner som regeringen antar för vissa havsområden (se vidare nedan). För att följa upp att det från allmän synpunkt finns en god hushållning med naturresurser får regeringen vidare i ett enskilt fall besluta att en eller flera kommuner till regeringen eller till någon myndighet redovisar hur kommunen eller kommunerna i sin planering avser att tillgodose ett intresse som rör hushållningen med mark och vatten enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (3 kap. 13 § miljöbalken).

Planeringssystemet enligt PBL utgörs av regionplan, översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan (3, 4 och 7 kap. PBL). Det är endast kommunerna som har befogenhet att anta planer och bestämma om planläggning enligt PBL ska komma till stånd, och det är därför kommunerna som ansvarar för planläggningen av mark- och vattenområden. Frågor som rör planeringen av sådana områden hanteras i första hand av kommunerna inom ramen för deras översiktsplaner. I en översiktsplan ska riksintressen redovisas särskilt.

Under planprocessen i kommunerna tillvaratar och samordnar länsstyrelserna, och i vissa fall regionerna, de statliga intressena för frågor som rör användningen av mark- och vattenområden. Länsstyrelserna har även bl.a. ansvar för att verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses. Om ett område berörs som är av riksintresse kan länsstyrelsen ingripa i planerings- och beslutsprocesserna.

Havsplanering

Enligt rådets och Europaparlamentets direktiv 2014/89/EU om upprättandet av en ram för havsplanering ska medlemsstaterna ta fram havsplaner. Havsplanerna ska vara ett verktyg för hushållningen med havsområden och bidra till en samlad havsförvaltning (prop. 2013/14:186 s. 9). Havsområden och havsplaner regleras i 4 kap. 10 § miljöbalken och i havsplaneringsförordningen (2015:400).

Havs- och vattenmyndigheten är ansvarig myndighet för den nationella havsplaneringen och för att ta fram förslag till havsplaner som sedan regeringen fastställer. I februari 2022 fattade regeringen beslut om Sveriges första havsplaner. Sverige har tagit fram tre havsplaner – för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och territorialhavet¹.

Havsplanerna är statens samlade vägledning till myndigheter och kommuner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av områden i havet. Anspråken på olika riksintressen i havsområdet har definierats i havsplanerna och avvägts mot andra intressen. Vid frågor som rör ny eller ändrad användning av ett havsområde ska miljöbalken tillämpas. Vid tolkningen av vad som är mest lämplig användning enligt dessa bestämmelser kommer havsplanerna att vara vägledande.

När 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas vid prövningen av ett mål eller ärende ska länsstyrelsen särskilt verka för att riksintressena ska tillgodoses. I områden som omfattas av en beslutad havsplan ska länsstyrelsens arbete grundas på havsplanen enligt 3 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden.

Kommunerna har enligt PBL planeringsansvar för Sveriges territorium, vilket också omfattar inre vatten och territorialhavet. Då havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och territorialhavet, överlappar kommunala översiktsplaner och de nationella havsplanerna varandra för större delen av territorialhavet. De nationella havsplanerna är vägledande för kommunernas planläggning.

Prövning av tillstånd för havsbaserad vindkraft

För att bygga vindkraftverk i vattenområden inom sjöterritoriets gräns i havet krävs tillstånd bl.a. för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet enligt 9 respektive 11 kap. miljöbalken. Den kommun där anläggningen avses att uppföras ska tillstyrka etableringen (16 kap. 4 § miljöbalken). Tillstånd för vindkraftsetablering i vatten prövas normalt av mark- och miljödomstolen. För att bygga vindkraftverk ute till havs i Sveriges ekonomiska zon krävs regeringens tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon. Regeringen kan delegera beredningen av tillståndsansökan till länsstyrelserna.

¹ Definitionerna av dessa områden framgår av FN:s havsrättskonvention och av lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner.

Oavsett vem som prövar tillåtligheten av vindparken, och enligt vilken lagstiftning, ska de grundläggande bestämmelserna i miljöbalken tillämpas, bl.a. 2–4 kap. och relevanta bestämmelser i 5 och 6 kap. Som framgår av avsnittet ovan, är havsplanerna vägledande vid prövningen.

Pågående arbete

Översyn av kriterierna för och anspråken på områden av riksintresse

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket har tillsammans med Boverket som samordnande myndighet haft i uppdrag att göra en översyn av och precisera kriterierna för sina respektive anspråk på områden av riksintresse enligt 3 kap. 6–8 §§ miljöbalken. Syftet med uppdraget var att översynen skulle leda till en kraftig minskning av såväl antalet anspråk på områden av riksintresse som dessa områdens samlade areella utbredning. Myndigheterna har i slutrapporten bedömt bl.a. att deras riksintresseanspråk är i behov av en översyn (Boverkets rapport 2021:14).

Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet har via uppdrag i sina regleringsbrev för 2022 omprövat ett urval av riksintressen för naturvärden respektive kulturmiljövärden som brister i fråga om aktualitet eller utbredning. Vidare har Tillväxtverket i regleringsbrevet för 2024 ett återrapporteringskrav som bl.a. avser arbetet att utse, uppdatera, hantera och bevaka områden som myndigheten bedömer vara av riksintresse för anläggningar för industriell produktion.

Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2024 att ett aktivt arbete med översyn och aktualisering av de totala riksintresseanspråken har betydelse för planering och byggande och bör fortsätta (prop. 2023/24:1 utg. omr. 18 s. 23).

Riksintresseutredningen

Riksintresseutredningen har haft i uppdrag att bl.a. göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken. I uppdraget ingick att föreslå ändringar som ger ett system för hushållning med mark- och vattenområden och särskilt områden av riksintresse som är ändamålsenligt, anpassbart över tiden, fokuserat på väsentliga och aktuella behov och som inte leder till onödiga inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden eller för planeringen av hur områdena ska användas.

Av slutbetänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99) framgår det att systemet för hushållning med mark och vatten har ett regelverk som är splittrat på flera lagar och svåröverskådligt, vilket också bidrar till otydlighet och oklarheter vid tillämpningen. Utredningen föreslår bl.a. följande:

- Det bör införas en bestämmelse i 3 kap. miljöbalken om att överväganden som rör användning av mark- och vattenområden ska göras utifrån en

helhetssyn som främjar att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en långsiktigt god hushållning tryggas från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt.

- Begreppet mark- och vattenområden av väsentligt allmänt intresse bör införas och definieras i 3 kap. miljöbalken. Sådana områden ska bl.a. redovisas i kommunens översiktsplan, och av planen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade intressena.
- De nuvarande allmänna intressena i 3 kap. miljöbalken bör anges som väsentliga allmänna intressen och kompletteras med ytterligare väsentliga intressen, bl.a. intresset av klimatanpassningsåtgärder, dricksvattenförsörjning, bostadsförsörjning och näringslivsutveckling.
- Det bör införas en möjlighet i 3 kap. miljöbalken för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att besluta om företräde för ett väsentligt allmänt intresse före ett riksintresse.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Förstudie om nationell fysisk planering

I september 2023 redovisade en särskild utredare en förstudie om nationell fysisk planering till regeringen (Ds 2023:28). I uppdraget ingick att föreslå en struktur för hur nationell fysisk planering kan utformas samt vilka frågor och intressen som bör omfattas av en sådan planering.

Förstudiens slutsats är att det finns ett stort behov av en förnyad fysisk planering i frågor som rör statens anspråk på mark- och vattenområden. Slutsatsen utgår från de brister som förstudien identifierat som bl.a. handlar om avsaknad av nationell tydlighet och nationell målbild, statliga myndigheters agerande och samordning och planeringssystemets bristande aktualitet och ämnesmässiga avgränsningar. Förstudien beskriver tre alternativa vägar framåt för svensk fysisk planering och den nationella nivån som innebär mer eller mindre genomgripande förändringar av nuvarande lagstiftning; ny nationell planeringsnivå, nationell målbild respektive aktiv förvaltning. Huvudförslaget är en ny nationell planeringsnivå som bl.a. innebär att en ny samlad planlagstiftning utarbetas med en nationell fysisk planeringsnivå som resulterar i en nationell plan beslutad av regeringen. Den nya planlagstiftningen föreslås samla bestämmelser ur nuvarande PBL med relevans för fysisk planering, lagen om byggande av järnväg samt de delar av miljöbalken som reglerar havsplaneringen. Man föreslår också att delar av de nuvarande hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, efter bearbetning lyfts över till den nya planlagstiftningen i form av nationella territoriella anspråk. Förstudien innehåller inga lagförslag.

Förstudien bereds inom Regeringskansliet.

Utredning om en ordnad prövning av havsbaserad vindkraft

Regeringen beslutade i maj 2023 om ett direktiv till en särskild utredare att analysera hur regelverket för användning av havsområden vid etablering av vindkraft kan förbättras och hur tillståndsprövningen av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli mer effektiv och tydlig (dir. 2023:61). Syftet är att åstadkomma en prövningsordning som ger förutsättningar för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft, samtidigt som andra samhällsintressen beaktas. I mars 2024 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2024:33). Tilläggsdirektivet innebär att utredningstiden förlängs och att uppdraget utvidgas. Utredaren ska bl.a. bedöma och ta ställning till om Sverige på sikt bör övergå till att tillståndsgivning till havsbaserad vindkraft enbart sker genom ett anvisningssystem. Utredaren ska även analysera, ta ställning till och utveckla förslagen från Regeringsprövningsutredningen som avser havsbaserad vindkraft (se nedan). Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2024.

Regeringsprövningsutredningen

Regeringen gav i april 2022 en särskild utredare i uppdrag att utreda regeringens roll som överinstans på vissa delar av miljöområdet (dir. 2022:26). Genom tilläggsdirektiv i maj 2023 utvidgades uppdraget och utredningen fick förlängd tid (dir. 2023:69). Utredningen överlämnade i februari 2024 sitt betänkande Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet (SOU 2024:11). Utredningen föreslår bl.a. att mark- och miljödomstolarna ska handlägga ansökningar om tillstånd till verksamheter enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Utredningen föreslår även vissa ändringar i prövningsordningen för åtgärder i Sveriges ekonomiska zon i syfte att åstadkomma en snabb och effektiv prövningsprocess.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Utredning om förenklade och förkortade tillståndprocesser enligt miljöbalken

Regeringen gav i juni 2023 en särskild utredare i uppdrag att se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar (dir. 2023:78). Syftet är att säkra näringslivets konkurrenskraft, öka investeringsviljan och främja en effektiv industriell klimatomställning. Regeringen framhåller bl.a. att behovet av att verksamheter kan utvecklas med modern miljöteknik måste kunna tillgodoses även om fler och större områden omfattas av bevarandeskydd. Utredaren ska bl.a. utreda hur det svenska regelverket kan förändras i syfte att Sverige inte ska ställa högre eller överlappande krav i förhållande till vad de relevanta EU-regelverken kräver, om tillståndsprövningen enligt miljöbalken bör delas upp på andra sätt än i dag samt utreda och ta fram förslag på hur förutsebarheten kan öka i tillståndsprövningsprocessen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2024.

Utredningen om vattenfrågor vid planläggning och byggande

På regeringens uppdrag har en särskild utredare gjort en översyn av de bestämmelser i PBL som avser vatten (dir. 2021:92). Utredningen överlämnade i november 2023 sitt betänkande En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72) till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. att det införs ett krav i PBL om att kommunen i översiktsplanen ska beskriva om denna plan avviker från en havsplan och i så fall på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen. Syftet är att göra kommunerna mer uppmärksamma på vad som gäller enligt havsplanen samt tydliggöra havsplanens vägledande funktion. Enligt utredningen bör tillämpningen av bestämmelsen leda till en ökad samordning av användningen av havsområden.

Regeringen remitterade betänkandet den 7 mars 2024. Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 10 juni 2024.

Uppdrag om nya områden för energiutvinning i havsplanerna

Med utgångspunkt i de havsplaner som regeringen beslutade den 10 februari 2022 har Energimyndigheten tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät, Försvarsmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Statens jordbruksverk och Sveriges geologiska undersökning haft i uppdrag att peka ut nya områden som är lämpliga för energiutvinning eller identifiera behov av ändringar i redan utsedda sådana områden så att energiutvinning med ytterligare 90 terawattimmar årlig energiproduktion ska kunna möjliggöras till havs. Av uppdraget framgår att uppdragsmyndigheterna bl.a. skulle verka för samexistens och samverkanslösningar mellan energiutvinning och kultur- miljövårdens, naturvårdens, sjöfartens, totalförsvarets respektive yrkesfiskets intressen när dessa har anspråk på samma havsområden. En redovisning av denna första del av uppdraget lämnades till regeringen i mars 2023.

Det andra deluppdraget innebär att Havs- och vattenmyndigheten ska vidta de åtgärder enligt havsplaneringsförordningen som behövs för att föreslå de ändringar i havsplanerna som Energimyndighetens delredovisning föranleder. Förslag till nya havsplaner ska lämnas till regeringen senast den 31 december 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att ett flertal åtgärder som berör nationell planering, havsplaner och riksintressen har vidtagits under de senaste åren. Flera åtgärder har också vidtagits för att snabba på och effektivisera tillståndsprocesserna. Nyligen beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till utredningen om prövning av havsbaserad vindkraft, som bl.a. har i uppdrag att se över hur

tillståndsprövningen av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli effektivare och tydligare.

Mot bakgrund av det arbete som pågår på området anser utskottet att det inte finns skäl för ett tillkännagivande från riksdagens sida. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Utvärdering av nationalstadsparken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utvärdering av nationalstadsparken. Utskottet, som bl.a. noterar att det pågår arbete när det gäller riksintressesystemet, ser inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av förslaget.

Jämför reservation 1 (MP).

Motionen

Katarina Luhr och Daniel Helldén (båda MP) framhåller i motion 2023/24:900 att det snart är 30 år sedan lagstiftningen om nationalstadsparken antogs av en enig riksdag. Motionärerna anser med anledning av detta att en utvärdering bör göras av skyddet av området och om lagen har tillämpats enligt lagstiftarens intentioner.

Bakgrund

Bestämmelser om nationalstadsparker

Regler om en nationalstadspark infördes den 1 januari 1995 i lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. och finns i dag i 4 kap. 7 § miljöbalken. Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården (Kungliga nationalstadsparken) är den första och hittills enda nationalstadsparken i landet. Enligt bestämmelsen får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas inom en nationalstadspark endast om det kan göras utan intrång i parklandskapet eller naturmiljön och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Trots bestämmelsen får en åtgärd som innebär ett tillfälligt intrång eller en tillfällig skada i en nationalstadspark vidtas, om åtgärden höjer parkens natur- och kulturvärden eller tillgodoser ett annat angeläget allmänt intresse och parken återställs så att det inte kvarstår mer än ett obetydligt intrång eller en obetydlig skada.

En nationalstadspark är enligt 4 kap. 1 § miljöbalken i sin helhet av riksintresse för natur- och naturmiljövården. Enligt den paragrafen får exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och

kulturvården. Det undantag som anges i 4 kap. 1 § andra stycket för utvecklingen av befintliga tätorter eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret, gäller inte för en nationalstadspark.

En stor del av området Kungliga nationalstadsparken är också utpekad som riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Enligt 1 a § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden har Boverket uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden som omfattas av 4 kap. 1–7 §§ miljöbalken. Enligt 1 b § ska länsstyrelsen ha uppsikt inom länet över hushållningen med mark- och vattenområden. Av 6 § framgår att länsstyrelserna, och de andra myndigheterna inom sina verksamhetsområden, vid uppsikten ska göra regeringen uppmärksam på om urvalet av områden av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken behöver regleras närmare.

I nationalstadsparksförordningen (2009:55) finns närmare bestämmelser om en nationalstadsparks vård och utveckling. Enligt 3 § ska länsstyrelsen, om det finns en nationalstadspark i länet, ha uppsikt över utvecklingen av parkens värden. Vidare framgår det att länsstyrelsen ska besluta om en vård- och utvecklingsplan för parken (2 §). Syftet med planen är att ge en samlad bild av de mål och riktlinjer för parkens vård och utveckling som finns i planer enligt PBL, utredningar, program och annat planeringsunderlag. Den ska också kunna användas som grund för inriktning och prioriteringar i fråga om parkens skötsel, underhåll och utveckling. Innan länsstyrelsen beslutar om planen ska länsstyrelsen samråda med de statliga myndigheter, kommuner och andra som kan antas vara berörda. Inom Länsstyrelsen i Stockholms län ska det finnas ett nationalstadsparksråd med ledamöter som representerar de statliga myndigheter, kommuner, större markägare, förvaltare, organisationer och andra aktörer som kan antas vara berörda av Kungliga nationalstadsparks vård och utveckling. Detta framgår av 5 §. Nationalstadsparksrådet ska enligt 6 § samordna frågor som rör utvecklingen av Kungliga nationalstadsparken och arbeta med utvecklingen av parken i enlighet med den vård- och utvecklingsplan som länsstyrelsen har beslutat om, bistå länsstyrelsen i frågor som rör uppsikten över parken och i frågor som rör finansiering och genomförande av särskilda insatser i parken samt vara ett forum för informationsutbyte i frågor som rör parken.

Beaktande av riksintressen vid planläggning m.m.

I PBL finns bestämmelser om hur kommunerna ska beakta riksintressen vid planläggning och i ärenden om lov. Vidare finns bestämmelser om länsstyrelsens roll i sammanhanget. Av lagens andra kapitel framgår de allmänna och enskilda intressen som ska tillämpas vid prövning enligt lagen. Där anges särskilt att bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas vid planläggning och prövning i ärenden om lov eller förhandsbesked (2 kap. 2 § PBL). Av kommunernas översiktsplan ska det framgå hur kommunerna avser att

tillgodose de redovisade riksintressena (3 kap. 4 § PBL). När en kommun upprättar en översiktsplan ska kommunen samråda med länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs (3 kap. 8 § PBL). Av 3 kap. 10 § respektive 5 kap. 14 § PBL följer att länsstyrelsen ska verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses såväl vid kommunens översiktsplanering som vid detaljplaneläggning. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska länsstyrelsen under tiden då kommunens översiktsplan ställs ut lämna ett granskningsyttrande av vilket det bl.a. ska framgå om förslaget inte tillgodoser riksintressena. Länsstyrelsen ska också enligt 11 kap. 10 § PBL överpröva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan om beslutet kan antas innebära att ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses. Om länsstyrelsen beslutat att pröva kommunens beslut och vid denna prövning finner att riksintressena inte tillgodosetts ska länsstyrelsen enligt 11 kap. 11 § PBL upphäva kommunens beslut.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Kungliga nationalstadsparken

Länsstyrelsen i Stockholms län har ett utpekat ansvar för Kungliga nationalstadsparken i enlighet med både förordningen om hushållning med mark- och vattenområden och nationalparksförordningen. I december 2012 antog länsstyrelsen en vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken i enlighet med nationalstadsparksförordningen, och 2014 togs en första uppsiktsrapport fram om länsstyrelsens uppdrag att utöva uppsikt såväl över parkens utveckling när det gäller dess kvaliteter och nyttjande som över hur bestämmelser om parken tillämpas. Som underlag för den löpande uppsikten över nationalstadsparken har Länsstyrelsen i Stockholms län bl.a. gett Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att sammanställa statistik över utvecklingen av olika värden i Kungliga nationalstadsparken, bl.a. värden för markanvändning, grönsstrukturer, befolkning och vissa verksamheter inom parken och i dess närhet (Rapport från SCB Statistik om Kungliga nationalstadsparken 2022. Studie av marktäcke, befolkning, verksamheter och grönområden). Länsstyrelsen i Stockholms län redovisar löpande sitt arbete med nationalstadsparken i årsredovisningen.

Under 2016 beslutade Länsstyrelsen i Stockholms län om föreskrifter om anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken inom Kungliga nationalstadsparken. Beslutet innebär att anmälan för samråd krävs vid vissa åtgärder som berör skyddsvärda träd och vid viss ändrad användning av vegetationstäckt mark i nationalstadsparken. Det gäller bl.a. fällning och kraftig beskärning av träd.

Boverkets uppföljning av PBL

Boverket följer årligen upp tillämpningen av PBL. Uppföljningen syftar till att ge ett material som i förlängningen kan ligga till grund för en utvärdering av hur väl plan- och byggprocessen fungerar samt hur ändamålsenlig

myndigheternas ärendehantering är inom området. I uppföljningen följer Boverket bl.a. upp länsstyrelsernas tillsyn över detaljplaner. För 2022 har länsstyrelsen överprövat åtta detaljplaner och upphävt fyra med hänvisning till riksintresse, däribland riksintresse enligt 4 kap. 7 §.

Utredningar om bestämmelser om riksintressen

I avsnittet Nationell samordning av havsplaner och riksintressen beskrivs Riksintresseutredningen och förstudien Nationell fysisk planering närmare. Riksintresseutredningen har utvärderat miljöbalkens hushållningsbestämmelser och lämnat förslag till förändringar som berör den övergripande utformningen av systemet. I förstudien Nationell fysisk planering föreslås bl.a. att det i en ny struktur för systemet med riksintressen bör finnas nationella territoriella anspråk för vissa specifika geografiska områden, och nationalstadsparkers pekas ut som ett sådant område. Utredningen och förstudien bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om skyddet av nationalstadsparkens värden (bet. 2021/22:CU13). Utskottet hänvisade bl.a. till att det finns en omfattande reglering och att åtgärder vidtagits för att stärka skyddet bl.a. genom ändringar i nationalstadsparksförordningen.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har Länsstyrelsen i Stockholms län ett särskilt ansvar att ha uppsikt över Kungliga nationalstadsparken, vilket omfattar frågor om utvecklingen av parkens kvaliteter och nyttjande samt hur bestämmelser om parken tillämpas. Utskottet noterar även att det pågår beredning av olika förslag som berör riksintressesystemet. Utskottet ser därmed inte skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motionsförslaget, som därför avstyrks.

Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller skydd av dricksvattentäkter. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 2 (S) och 3 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32 begärs ett tillkännagivande om att dricksvattentäkterna måste få ett starkare lagligt skydd. Motionärerna anför att det är av största vikt att trygga en säker dricksvattenförsörjning, särskilt med tanke på klimatförändringarna och potentiella kriser.

I kommittémotion 2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslås flera tillkännagivanden om behovet att agera mot PFAS (en grupp svårnedbrytbara kemikalier). Enligt motionärerna är det av yttersta vikt att vårt dricksvatten skyddas mot förorening eller förgiftning. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att stärka skyddet av yt- och grundvatten genom att införa en reglering i miljöbalken (yrkande 4). Vidare föreslås att åsar och naturgrus-avlagringar i större utsträckning måste förvaltas som dricksvattenreserver och inte exploateras eller förorenas (yrkande 5).

Bakgrund

Områden av riksintresse för vattenförsörjningen

En allmän redogörelse för hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken finns under avsnittet Nationell planering av havsplaner och riksintressen. Som nämnts i det avsnittet ska mark- och vattenområden som är av riksintresse för bl.a. vattenförsörjningen skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra eller skada ändamålen (3 kap. 8 § andra stycket miljöbalken). Bestämmelsen tar bl.a. sikte på att mark ska reserveras för anläggningar för vattenförsörjningen. Sådana anläggningar kan utgöras av tunnlar, ledningar m.m. som har stor betydelse för överföringen av t.ex. dricksvatten mellan eller inom olika regioner i landet. Vidare kan staten peka ut särskilda områden som är av betydelse för vattenförsörjningen. Det är Havs- och vattenmyndigheten som för statens räkning beslutar om riksintresseanspråk för sådana områden. För närvarande har myndigheten beslutat om 28 områden som den bedömer vara av riksintresse för vattenförsörjningen. För varje utpekade område har myndigheten tagit fram en värdebeskrivning för anläggningen, motiv till utpekandet, markanspråk, åtgärder som kan försvåra nyttjandet av anläggningen samt en beskrivning av den vattentäkt som är knuten till anläggningen och de risker och hot som kan påverka vattentäkten.

Vattenskyddsområden

I 7 kap. miljöbalken finns bestämmelser om bl.a. vattenskyddsområden. Genom att inrätta ett mark- eller vattenområde som ett vattenskyddsområde kan en grund- eller ytvattentillgång med betydelse som nuvarande eller framtida vattentäkt särskilt skyddas genom föreskrifter som begränsar verksamhet inom området. Vattenskyddsområdet har en geografisk avgränsning och kan vara indelat i olika zoner. Ett vattenskyddsområde kan inrättas genom beslut

av länsstyrelsen eller en kommun. För ett vattenskyddsområde ska länsstyrelsen eller kommunen utfärda sådana föreskrifter som behövs för att tillgodose syftet med området. Det handlar om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter i området. Genom att inrätta ett vattenskyddsområde tydliggörs vad som utifrån bl.a. miljöbalken gäller för verksamhetsutövare och andra inom området för att vattenförekomsten ska få ett tillräckligt skydd. Länsstyrelserna får då även ansvar för tillsynen. Tillsynsmyndigheten får även meddela förelägganden och förbud i enskilda fall samt ingripa för att skydda vattenresursen och syftet med vattenskyddsområdet. Vissa aktiviteter i vattenskyddsområden är straffbelagda enligt 29 kap. 2 § 3 och 2 a § miljöbalken.

Havs- och vattenmyndigheten ger vägledning och tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser om vattenskyddsområden.

Som ett alternativ till att inrätta vattenskyddsområden enligt 7 kap. miljöbalken finns också en möjlighet för kommuner att utfärda lokala skydds-föreskrifter kring en vattentäkt.

Vattenförvaltningen och ramdirektivet för vatten

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, det s.k. vattendirektivet, antogs 2000 och syftar till att bevara och förbättra vattenmiljön i grundvatten och ytvatten. Genom direktivet ställs krav på medlemsstaterna att utforma en förvaltning av sina vatten för att minska föroreningar av särskilt prioriterade ämnen, främja hållbar vattenanvändning och förbättra vattenkvaliteten för de ekosystem som är beroende av vatten. I Sverige har vattendirektivet genomförts genom bl.a. 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen (2004:660).

Sveriges landområden och kustvattenområden är indelade i fem vattendistrikt. För varje vattendistrikt finns en länsstyrelse som har utsetts till vattenmyndighet, med en vattendelegation som ska besluta inom vattenmyndighets ansvarsområde. Vattendelegationerna är utsedda av regeringen. Vart sjätte år fastställer vattendelegationerna i varje vattendistrikt en förvaltningsplan med åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer för distriktets vattenförekomster. Ett åtgärdsprogram ska bl.a. innehålla åtgärder för inrättande av vattenskyddsområden eller för att på annat sätt skydda dricksvatten (6 kap. 5 § vattenförvaltningsförordningen). Vattenmyndigheten ska vidare se till att det för vattendistriktet finns ett uppdaterat register över skyddade områden i enlighet med artikel 6 i ramdirektivet (3 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen).

Genomförande av EU:s nya dricksvattendirektiv

I december 2020 antog Europaparlamentet och rådet ett nytt dricksvattendirektiv (EU) 2020/2184 om kvaliteten på dricksvatten. Det nya dricksvattendirektivet reglerar kvaliteten på dricksvatten för alla inom EU. Målen är att skydda människors hälsa från skadliga effekter av alla slags

föroreningar av dricksvatten genom att säkerställa att det är hälsosamt och rent samt att förbättra tillgången till dricksvatten. Det nya direktivet innebär bl.a. att det ska införas en ny riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar alla faser i dricksvattenproduktionskedjan.

Riksdagen beslutade den 31 januari 2024 om lagändringar som genomför det nya dricksvattendirektivet i svensk rätt (prop. 2023/24:30, bet. 2023/24:MJU6, rskr. 2023/24:122). Den 1 mars 2024 trädde förändringarna i miljöbalken, livsmedelslagen (2006:804) och PBL i kraft. Förändringarna innebär bl.a. att det i 5 kap. miljöbalken införts en bestämmelse om att den myndighet som regeringen bestämmer ska bevaka risker i tillrinningsområdena för dricksvattenuttag för sådant som kan påverka kvaliteten på dricksvatten och att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en skyldighet för kommuner att lämna de uppgifter som behövs för att bedöma sådana risker. Vidare ska bestämmelserna i miljöbalken om åtgärdsprogram för att följa miljö kvalitetsnormer även gälla åtgärder som behövs för att skydda kvaliteten på dricksvatten. Regeringen bedömer att riskbedömning och riskhantering av tillrinningsområden för uttagspunkter för dricksvatten bör hanteras av vattenmyndigheterna inom ramen för vattenförvaltningen.

I propositionen konstaterar regeringen att det kan finnas vinster med att samordna processerna för skydd av områden avsedda att användas som dricksvatten enligt ramdirektivet för vatten och vattenskyddsområden enligt 7 kap. miljöbalken (prop. 2023/24:30 s. 35). I arbetet med riskbedömningen och riskhanteringen av tillrinningsområden bör enligt regeringen vattenmyndigheterna således i så stor utsträckning som möjligt beakta vilka vattenskyddsområden som finns och ta till vara den möjlighet som finns i svensk rätt att skydda dricksvatten genom vattenskyddsområden. Regeringen anför vidare att om ett vattenskyddsområde enligt 7 kap. miljöbalken eller något annat skydd enligt nationell rätt helt eller delvis sammanfaller med det område som vattenmyndigheten ska riskbedöma, bör en beskrivning av dessa skydd ingå i riskbedömningen.

Hänsyn till vattenförsörjning m.m. vid planläggning och lokalisering av bebyggelse

Det finns även bestämmelser i PBL som anknyter till vattenförsörjningsfrågor. Utöver redogörelsen i avsnittet Nationell samordning av havsplaner och riksintressen bör det i detta sammanhang nämnas att vid planläggning och i alla ärenden om lov eller förhandsbesked enligt PBL ska bl.a. möjligheterna att ordna vattenförsörjning och att förebygga vatten- och luftföroreningar beaktas när byggnadsverk ska lokaliseras (2 kap. 5 § 3 och 4 PBL). Dessutom ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bl.a. behovet av hushållning med vatten och goda klimat- och hygienförhållanden (2 kap. 6 § 4 PBL). En

kommun kan vidare införa bygglovsplikt i en detaljplan eller i en områdesbestämmelse till skydd för grundvattnet i ett område (9 kap. 8 § PBL).

Pågående arbete

Utredningen om vattenfrågor vid planläggning och byggande

Som tidigare redovisats i avsnittet Nationell samordning av havsplaner och riksintressen har utredningen om Vattenfrågor vid planläggning och byggande i sitt betänkande En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72) gjort en översyn av de bestämmelser i PBL som avser vatten. Utredningen har bl.a. analyserat kommunernas förutsättningar att säkerställa att miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten följs vid planläggning och vid prövning enligt 9 och 10 kap. PBL och kommunernas förutsättningar att trygga dricksvattenförsörjning vid planläggning och lämnat nödvändiga författningsförslag. Utredningen föreslår bl.a. att det i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster införs ett krav på landets kommuner att, om det behövs för att säkerställa ett tillräckligt skydd av en allmän vattentäkt som ger mer än tio kubikmeter per dygn i genomsnitt eller som försörjer fler än 50 personer, ska kommunen eller va-huvudmannen hos berörd länsstyrelse ansöka om skydd av vattenområdet enligt 7 kap. miljöbalken, eller kommunen besluta om skydd av vattenområdet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa ett tillräckligt skydd av sådana vattentäkter som enligt vattendirektivet ska ha ett erforderligt skydd.

Regeringen remitterade betänkandet den 7 mars 2024. Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 10 juni 2024.

Riksintresseutredningen och förstudien om Nationell fysisk planering

Riksintresseutredningen, som tidigare i betänkandet redovisats i avsnittet Nationell samordning av havsplaner och riksintressen, föreslog i sitt slutbetänkande Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99) att de nuvarande allmänna intressena i 3 kap. miljöbalken ska anges som väsentliga allmänna intressen. Utredningen föreslog även att dessa kompletteras med bl.a. intresset av klimat- anpassningsåtgärder och dricksvattenförsörjning. Dessutom föreslog utredningen att bestämmelser införs i PBL om att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om förslaget inte tillgodoser ett väsentligt allmänt intresse för dricksvattenförsörjningen. Länsstyrelsen ska kunna överpröva ett beslut om detaljplan och upphäva det om planen inte tillgodoser detta.

Förstudien om nationell fysisk planering, som även beskrivs under avsnittet Nationell samordning av havsplaner och riksintressen, lyfter bl.a. fram att Riksintresseutredningens förslag om ökat skydd för dricksvattenförsörjning bör vara vägledande vid utformning av ny lagstiftning.

Betänkandet och förstudien bereds inom Regeringskansliet.

Uppdrag till länsstyrelserna om vattenskyddsområden

Länsstyrelserna har tilldelats 80 miljoner kronor per år för 2022–2024 för att förstärka arbetet med dricksvattenförsörjning och vattenskydd. Länsstyrelserna har enligt regleringsbrevet för 2022–2024 i uppdrag att redovisa resultaten av arbetet med att skydda dricksvattenförsörjningen, inklusive skyddet av vatten som utnyttjas eller som kan komma att utnyttjas som vattentäkt enligt 7 kap. 21 och 22 §§ miljöbalken. Länsstyrelserna ska bl.a. redovisa antalet tillståndspliktiga vattenuttag som saknar tillstånd och antalet vattenuttag som har tillstånd. Av länsstyrelsernas redovisning i februari 2024 framgår att länsstyrelserna under 2023 har prioriterat arbetet med att inrätta nya eller reviderade vattenskyddsområden (samlad redovisningsrapport från Länsstyrelsen i Kalmar län).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att stärka skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter. Bland annat är det angeläget att fler vattentäkter omfattas av ett formellt områdesskydd enligt miljöbalken. Utskottet välkomnar därför att regeringen har förstärkt länsstyrelsernas arbete med att inrätta vattenskyddsområden. Utskottet konstaterar vidare att riksdagen nyligen har beslutat om lagändringar med anledning av EU:s nya dricksvattendirektiv som bl.a. innebär skärpta bestämmelser om dricksvattenkvaliteten. Vidare har man infört en ny riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar alla led i dricksvattenkedjan. Utskottet noterar vidare att det inom Regeringskansliet bereds flera förslag som berör skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter. Med hänsyn till befintlig reglering på området och pågående arbete finner utskottet inte skäl för riksdagen att ta något initiativ på området. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Korttidsreglering av vattenkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om korttidsreglering av vattenkraft. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt.

Motionen

I motion 2023/24:1351 av Lars Isacson (S) framhåller motionären att det är viktigt att finna en balans mellan energibehov och ekologisk hållbarhet i samband med korttidsreglering inom den svenska vattenkraftsproduktionen.

Motionären anför att en översyn av lagstiftningen kan vara nödvändig för att sätta tydligare riktlinjer för hur mycket och hur snabbt vattenflödet får ändras, med hänsyn till miljö och säkerhet (yrkande 3). Vidare föreslås att innovationer som kan göra korttidsreglering mindre påträngande för omgivningen ska främjas, t.ex. genom förbättrade dammkonstruktioner eller turbinmodeller (yrkande 4).

Bakgrund

Vattendirektivet och miljökvalitetsnormer

En närmare redogörelse för vattendirektivet och den svenska vattenförvaltningen finns i avsnittet Skyddet av vattenområden och dricks-vattentäkter. Som nämns i det avsnittet är ett moment i arbetet med det nationella genomförandet av vattenförvaltningen, som grundar sig på vattendirektivet, att fastställa miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsnormer för ytvatten omfattar sjöar, vattendrag och kustvatten. Syftet med normerna är att säkra vattenkvaliteten. En miljökvalitetsnorm beskriver den kvalitet en vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt, dvs. målet med arbetet för varje vattenförekomst. Miljökvalitetsnormerna anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som kallas god status. I vissa fall innebär målet att uppnå god status en betydande negativ påverkan på viktiga samhällsvärden eller verksamheter. Under vissa förutsättningar medger vattendirektivet att vattenförekomsten då kan förklaras som konstgjord eller kraftigt modifierad. Följden av detta blir att mindre stränga krav kan tillämpas. I stället för ekologisk status klassificeras för en sådan vattenförekomst ekologisk potential.

I januari 2019 infördes en skyldighet i vattenförvaltningsförordningen för vattenförvaltningen att fullt ut använda alla de möjligheter som EU-rätten ger till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade.

Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram vägledningar om kraftigt modifierade vatten, bl.a. en vägledning för att hjälpa den som ska fastställa en vattenförekomst som kraftigt modifierad på grund av ett vattenkraftverk.

Bestämmelser om miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsförvaltning finns i 5 kap. miljöbalken. Miljökvalitetsnormer är som huvudregel bindande att följa för myndigheter, kommuner och verksamhetsutövare i enskilda provningar. Miljökvalitetsnormerna ska dock omprövas vid behov. Vid en enskild miljöprovning kan det t.ex. komma fram ny information som visar att miljökvalitetsnormen för vatten som berörs av provningen har beslutats på felaktiga grunder. Prövningsmyndigheten ska då begära ett yttrande från vattenmyndigheten i distriktet och redovisa skillnaden mellan nuvarande status och den status som legat till grund för miljökvalitetsnormen. Det innebär att det i samband med en provning finns utrymme att justera felaktigheter. Om vattenmyndigheten, efter att ha tagit del av en begäran om yttrande, bedömer

att det inte finns förutsättningar att ändra den aktuella miljö kvalitetsnormen ska vattenmyndigheten anmäla detta till regeringen. Vattenmyndigheten ska därefter avvakta med sitt slutliga yttrande till dess att regeringen har beslutat i ändringsfrågan.

Tillstånd eller anmälan för vattenverksamhet

Bestämmelser om vattenverksamhet finns i 11 kap. miljöbalken. Med vattenverksamhet avses bl.a. uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde. För att få bedriva vattenverksamhet krävs som huvudregel tillstånd. I 11 kap. 12 § första stycket miljöbalken finns ett undantag som innebär att tillstånd inte behövs om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Tillstånd för vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen (11 kap. 9 b § miljöbalken). Ett tillstånd till vattenverksamhet får förenas med villkor (16 kap. 2 § miljöbalken). Sådana villkor kan t.ex. omfatta hur vattnet får regleras i samband med vattenreglering för kraftändamål.

Tillståndsprövningen enligt miljöbalken omfattar flera steg, bl.a. ett undersökningssamråd och att ta fram underlag, såsom en miljökonsekvensbeskrivning. Eventuella påtalade negativa risker beaktas och gås igenom av mark- och miljödomstolen vid prövningen av ansökan. Bland annat framgår det av 2 kap. 3 § miljöbalken att bästa möjliga teknik ska användas vid yrkesmässig verksamhet.

Nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften

Sedan den 1 januari 2019 gäller enligt 11 kap. 27 § miljöbalken att den som bedriver en tillståndspliktig vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel ska se till att verksamheten har moderna miljövillkor. Med detta avses att tillståndets villkor eller bestämmelser till skydd för människors hälsa och miljön har bestämts enligt miljöbalken genom en dom eller i ett beslut som inte är äldre än 40 år. Omprövning görs på verksamhetsutövarens initiativ.

Efter en ansökan om omprövning av en vattenverksamhet för moderna miljövillkor ska tillståndsmyndigheten enligt 24 kap. 10 § miljöbalken upphäva, ändra och besluta om nya bestämmelser och villkor i den utsträckning som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Bestämmelser och villkor som innebär att verksamheten avsevärt försvåras får beslutas endast om det behövs för att följa en miljö kvalitetsnorm eller någon annan bestämmelse som följer av Sveriges medlemskap i EU. Tillstånd ska endast återkallas om det är nödvändigt för att tillgodose ett sådant behov eller om verksamhetsutövaren medger att tillståndet återkallas.

Enligt 11 kap. 28 § miljöbalken ska det finnas en nationell plan för de omprövningar som avses i 11 kap. 27 §. Planen ska ange en nationell helhetssyn i fråga om att verksamheterna ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. I förordningen (1998:1388) om

vattenverksamheter regleras hur myndigheternas arbete med att ta fram det underlag som ska ligga till grund för regeringens beslut om en nationell plan ska genomföras, samt vilka krav som ska ställas på underlaget. Länsstyrelserna ansvarar enligt 42 a § samma förordning för att samverka kring det underlag som behövs för att säkerställa effektiva prövningar enligt den nationella planen.

I juni 2020 beslutade regeringen om en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften. Utifrån den nationella planen kommer alla vattenkraftverk som anmälts till planen att prövas systematiskt, t.ex. genom att alla kraftverk i en älvsträcka prövas samtidigt med möjlighet att samordna beslutsunderlag. Vilka konkreta krav på skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska ställas på en enskild verksamhet anges inte i den nationella planen utan avgörs av tillståndsmyndigheten i varje enskilt fall.

Tidsplanen för när vattenkraftsägarna senast ska lämna in sina ansökningar framgår av 39 § och bilagan till förordningen om vattenverksamheter. Bilagan anger två tidpunkter per år för när ansökningarna ska lämnas in. Genom en ändring i förordningen om vattenverksamheter som trädde i kraft den 30 januari 2023 pausades omprövningen av vattenkraftverkens miljötillstånd i tolv månader. Ändringarna innebär att den tid då en ansökan för prövning för moderna miljövillkor senast ska ha lämnats in har senarelagts för samtliga prövningsgrupper där tiden för att lämna in en ansökan ännu inte har passerats. De verksamhetsutövare som skulle ha lämnat in sin ansökan senast den 1 februari 2023 respektive den 1 september 2023 ska alltså i stället ha lämnat in ansökan senast den 1 februari 2024 respektive den 1 september 2024 osv. Genom en ändring av förordningen som trädde i kraft den 29 januari 2024 förlängdes pausen med ytterligare två månader för de verksamhetsutövare som skulle ha lämnat in sin ansökan senast den 1 februari 2024, till den 1 april 2024 (SFS 2023:950). Den 15 mars 2024 remitterade regeringen ett förslag om att flytta fram ansökningsdatumet ytterligare två månader. De sista ansökningarna ska enligt den gällande tidsplanen lämnas in senast den 1 februari 2038.

För de verksamhetsutövare som inte anmält sin verksamhet till den nationella planen, vilket var frivilligt, finns en skyldighet att på egen hand ansöka om omprövning för att förse verksamheten med moderna miljövillkor. Enligt 11 kap. 27 § andra stycket miljöbalken får en verksamhet fortsätta att bedrivas till dess att en omprövning är klar om verksamhetsutövaren antingen har ansökt om tillstånd eller omprövning för att förse verksamheten med moderna miljövillkor eller verksamheten omfattas av den nationella planen och verksamhetsutövaren inte är försenad med att ansöka om prövning.

Om en verksamhetsutövare inte gör det som krävs och inte heller följer ett föreläggande att ansöka om omprövning kan en sådan ansökan i stället göras av Kammarkollegiet, Havs- och vattenmyndigheten eller länsstyrelsen (24 kap. 12 § miljöbalken).

Myndighetsuppdrag

Havs- och vattenmyndigheten har haft i uppdrag att tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor (M2022/01242). Syftet med uppdraget är att kunna bedöma huruvida genomförandet av den nationella planen för moderna miljövillkor och utfallet av de enskilda prövningarna leder till att syftet med den nationella planen nås. Uppdraget har redovisats i två rapporter i januari och december 2023. Rapporterna bereds i Regeringskansliet.

Havs och vattenmyndigheten har vidare haft ett uppdrag att, utifrån sin roll som föreskrivande och samordnande myndighet inom vattenförvaltningen, se över förutsättningarna för normsättning av ytvatten (M2022/01804). Syftet med uppdraget var att klargöra om Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten (föreskrifter om miljö kvalitetsnormer) samt anknyttande vägledning för normsättning är ändamålsenligt utformade i förhållande till kraven i vattenförvaltningsförordningen, vattendirektivet och relevanta vägledning och rekommendationer från EU-kommissionen, särskilt i förhållande till tillämpningen av undantag och förklarande av vatten som konstgjorda eller kraftigt modifierade. Uppdraget redovisades i december 2023 och rapporten bereds i Regeringskansliet.

Forskning om vattenkraft och miljö

Det finns flera exempel på aktuell forskning inom vattenkraften. Bland annat bedriver forsknings- och kunskapsorganisationen Energiforsk flera forskningsprogram för att utveckla miljöanpassningsåtgärder inom vattenkraften, och Svenskt centrum för hållbar vattenkraft bedriver forskning om bl.a. ny teknik inom vattenkraften. På Umeå universitet pågår ett särskilt forskningsprojekt med fokus på miljöeffekterna av korttidsreglering i reglerade vattendrag. IVL Svenska Miljöinstitutet AB är ett fristående och oberoende forskningsinstitut inom miljö och hållbarhet som också bedriver forskning om ökade miljökrav inom vattenkraften. Statens energimyndighet har i uppdrag att finansiera forskning, utveckling och innovation på energiområdet, bl.a. forskning om och utveckling av tekniker, system, metoder och frågeställningar relaterade till vattenkraft. Naturvårdsverket finansierar också miljöforskning, bl.a. utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet.

Pågående arbete

Paus för omprövning för moderna miljövillkor

Den 12 januari 2023 beslutade regeringen om den ovan redovisade ändringen i förordningen om vattenverksamheter som trädde i kraft den 30 januari 2023. Förslaget presenterades i promemorian Paus av omprövning för moderna

miljövillkor (M2022/02251). Mot bakgrund av den förändrade situationen på elmarknaden och behovet att säkra ett robust energisystem som förmår att snabbt svara upp mot förändrade behov framhålls i promemorian att det finns behov av att kartlägga effekterna av de omprövningar som hittills genomförts och att se över behov av ändringar av nuvarande system för prövning av moderna miljövillkor. Omprövningen av miljötillstånd för vattenkraft pausas för att medge tid för sådan analys och översyn samt för att genomföra förändringar av systemet som analysen kan komma att leda till. Åtgärder för detta bereds inom Regeringskansliet, bl.a. genom uppdrag till myndigheter (se ovan).

Riksdagens tillkännagivanden om omprövning av vattenkraft m.m.

I september 2021 beslutade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet i ett utskottsinitiativ, om fyra tillkännagivanden till regeringen (bet. 2021/22:MJU5, rskr. 2021/22:2). Enligt tillkännagivandena ska regeringen

- pröva vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2021–2027 för att säkerställa en god balans mellan samhällsekonomisk kostnad och miljömässig nytta som ligger i linje med riksdagens beslut om propositionen Vattenmiljö och vattenkraft samt livsmedelsstrategins mål
- säkerställa att vattenmyndigheterna tar hänsyn till alla nyttor som vattendirektivet listar vid normsättningen samt utnyttjar alla tillgängliga undantag för att klassificera vatten som ”kraftigt modifierade” och tillämpa ”mindre stränga krav” i exempelvis produktiva jordbruksområden, miljöer med höga kulturvärden och de vattenförekomster där god ekologisk status förutsätter att kraftverket avvecklas eller ger påverkan på reglerkraft
- säkerställa att de miljöanpassningar som görs inte går ut över möjligheten att öka effekten i befintlig vattenkraft
- säkerställa att platsspecifika bedömningar av alla nyttor och konsekvenser görs med beräkningsgrunder som är vedertagna och transparenta samt att detta görs i samråd med berörda aktörer.

I mars 2022 beslutade riksdagen, på förslag av civilutskottet i ett utskottsinitiativ, om ett tillkännagivande till regeringen om den nationella planen för omprövning av vattenkraft. Enligt tillkännagivandet behöver tidsplanen justeras om inte vattendistriktens åtgärdsprogram för förvaltningscykeln 2021–2027 har fastställts när tidsfristen går ut för nästa prövningsgrupp. Vidare bör regeringen säkerställa att alla nödvändiga åtgärder för att minimera omprövningarnas negativa inverkan på vattenkraftselen vidtas och att de undantag som EU-rätten medger nyttjas fullt ut (bet. 2021/22:CU33, rskr. 2021/22:192).

Av skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 framgår att regeringen bedömer att de delar av riksdagens

tillkännagivanden som avser prövning av åtgärdsprogram för vatten 2021–2027, platsspecifika bedömningar respektive utnyttjande av undantag är tillgodosedda. Vidare framgår det att regeringen bedömer att den del av riksdagens tillkännagivande från mars 2022 som avser att senarelägga tidsfristen för kommande prövningsgruppers ansökningar är tillgodosedd.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan kräver vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel tillstånd enligt miljöbalken, vilket även omfattar verksamhetens eventuella korttidsreglering. Utskottet konstaterar att villkoren för korttidsreglering vid en enskild vattenkraftsanläggning, liksom eventuella behov av att vidta olika tekniska åtgärder, kommer att ses över inom ramen för prövningarna om moderna miljövillkor för vattenkraften. Utskottet noterar vidare att det finns flera exempel på aktuell forskning om bl.a. miljöanpassningsåtgärder och ny teknik inom vattenkraften.

Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandena, som därför bör avslås.

Finansiering av dagvattenhantering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa en obligatorisk kommunal dagvattentaxa. Utskottet hänvisar till bl.a. gällande rätt. Jämför reservation 4 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att införa en obligatorisk kommunal dagvattentaxa. Motionärerna anför att ansvaret för regn vid t.ex. häftiga skyfall är otydligt och att det behövs en separat, obligatorisk kommunal dagvattentaxa för att finansiera arbetet med det vatten som behöver hanteras utöver systemet med dricksvatten och avlopp. Ett motsvarande yrkande framställs även i kommittémotion 2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 7.

Bakgrund

Hantering av dagvatten

Enligt 3 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är vägledande för kommunens fortsatta planprocesser, bl.a. för detaljplaner eller

områdesbestämmelser. I översiktsplanen anges inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska också ge vägledning för beslut om hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras (3 kap. 2 § PBL). Av översiktsplanen ska det framgå bl.a. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder och kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra (3 kap. 5 § PBL).

Genom en detaljplan eller genom områdesbestämmelser kan kommunen på ett bindande sätt reglera hur mark ska användas och bebyggas. Detaljplan ska användas vid reglering av större förändringar i användningen av mark- och vattenområden eller vid sådana förnyelse- och bevarandeåtgärder som behöver regleras i ett sammanhang. Vid detaljplaneläggning behöver kommunen visa hur dagvattenhanteringen kommer att lösas och med planbestämmelser kan kommunen skapa de förutsättningar som behövs för att genomföra en viss dagvattenlösning.

I lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) regleras olika tjänster för vattenförsörjning och avlopp som tillhandahålls genom en allmän va-anläggning. Av 2 § vattentjänstlagen framgår att termen avlopp avser bl.a. bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse. Vattentjänster definieras som vattenförsörjning och avlopp (va). Dagvattenhantering ingår således som en vattentjänst inom ramen för vattentjänstlagen. Lagen innehåller inte några särbestämmelser för dagvatten.

Från den 1 januari 2023 gäller nya bestämmelser med krav på att det i varje kommun ska finnas en aktuell vattentjänstplan (6 a–6 d §§ vattentjänstlagen). Enligt de nya bestämmelserna ska vattentjänstplanen innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av vattentjänstplanen och ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster.

Avgifter enligt vattentjänstlagen

I 24–38 §§ vattentjänstlagen finns bestämmelser om avgifter för vattentjänsterna. En fastighetsägare ska bl.a. betala en avgift för en allmän va-anläggning om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde, är bebyggd eller enligt en detaljplan är avsedd för bebyggelse och behöver, och har nytta av, bortledande av vatten från allmän platsmark (26 § vattentjänstlagen).

Avgifterna delas upp i löpande brukningsavgifter och en anläggningsavgift (29 § vattentjänstlagen). Båda avgifterna kan innehålla olika delavgifter för

dricksvatten, avlopp respektive dagvattenhantering. Dessa olika avgifter kan också innehålla både fasta och rörliga delar. Avgifter som avser bortledning av vatten ska även täcka kostnaderna för den rening av vattnet som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Avgifterna får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen (30 § vattentjänstlagen).

Avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet, ska avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna. Avgifterna ska vidare fördelas mellan fastighetsägare och andra avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt med hänsyn till den berörda allmänna platsmarkens omfattning och fastighetsägarnas nytta av vattentjänsten (31 § vattentjänstlagen).

Kommunen får meddela föreskrifter om taxan. Kommunen får också överlåta åt huvudmannen att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter (34 § vattentjänstlagen). Det är kommunfullmäktige i varje kommun som beslutar om taxans utformning och nivåerna. Även om en kommun normalt finansierar sina va-kostnader med avgifter är det inget som hindrar en kommun från att skjuta till skattemedel eller låta intäkter från brukningsavgifter finansiera t.ex. en utbyggnad.

Pågående arbete

Som tidigare redovisats i avsnittet Nationell samordning av havsplaner och riksintressen har Utredningen om vattenfrågor vid planläggning och byggande lämnat sitt betänkande En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72) till regeringen. Utredningens syfte har i huvudsak varit en översyn av reglerna i PBL men utredningen lämnar även förslag om dagvattenhantering, bl.a. att det i vattentjänstlagen ska förtydligas att dagvattenhantering är en egen vattentjänst skild från avloppshantering. Vidare föreslås nya legaldefinitioner av termerna dagvatten, avlopp och dagvattenhantering i vattentjänstlagen samt att det ska införas en möjlighet att utöka en fastighetsägares ansvar att hantera dagvatten på sin tomt utifrån vissa angivna förutsättningar.

Regeringen remitterade betänkandet den 7 mars 2024. Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 10 juni 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att frågan om finansieringen av de allmänna vattentjänsterna är angelägen. Som redovisas ovan finns det bestämmelser i vattentjänstlagen om avgifter för vattentjänsterna och

kommunerna har i det sammanhanget möjlighet att reglera olika delavgifter för dricksvatten, avlopp och dagvattenhantering. Utskottet konstaterar att det sålunda finns vissa möjligheter att ta ut en avgift för dagvattenhantering.

Utskottet konstaterar även att betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande innehåller vissa förslag som berör dagvattenhantering, bl.a. frågan om fastighetsägares ansvar att hantera dagvatten på sin tomt. Betänkandet är nu på remiss. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl att föreslå att riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av det som förs fram i motionerna 2023/24:903 (MP) yrkande 10 och 2023/24:1521 (MP) yrkande 7. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Frågor om allmänna vattentjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. reglering av vattenläckage, finansiering av avloppsanläggning och va-avgifter för obebyggda fastigheter. Utskottet hänvisar till bl.a. pågående arbete.

Jämför reservation 5 (SD) och 6 (MP).

Motionerna

Reglering av vattenläckage m.m.

I kommittémotion 2023/24:410 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att införa en procentuell gräns för hur stort vattenläckaget får vara från va-ledningarna. Motionärerna anför att andra länder har regler för hur stort vattenläckage från va-ledningar som får förekomma och att en liknande gräns bör införas i Sverige.

I samma motion yrkande 4 begärs vidare ett tillkännagivande om att planera för kompetensförsörjningsbehovet på va-området. Motionärerna anför att det krävs kompetent personal för att underhålla och byta ut delar av va-infrastrukturen och att samtliga berörda instanser måste verka för att kompetensförsörjningen säkerställs.

Finansiering av avloppsanläggning

I kommittémotion 2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att utreda lånemöjligheterna, t.ex. att kunna få statliga lån eller lånegarantier, för människor som har svårt att finansiera en anslutning till kommunalt vatten eller en nödvändig uppgradering av sin enskilda avloppsanläggning. Motionärerna anför att en utredning bör få i uppdrag att göra en sådan översyn.

Obebyggda fastigheter

I motion 2023/24:279 av David Perez (SD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur obebyggda fastigheter kan undantas från betalningsskyldighet för allmänna vattenavgifter enligt vattentjänstlagen. Motionären anser att en fastighetsägare inte ska tvingas att betala va-avgifter om han eller hon inte nyttjar tjänsten.

Bakgrund

Lagen om allmänna vattentjänster

Bestämmelserna i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.

Vattentjänstlagen reglerar kommunernas skyldigheter och rättsförhållandet mellan huvudmannen för en allmän va-anläggning, dvs. den som äger anläggningen, och ägarna till anslutna fastigheter. Vattentjänstlagen rör framför allt allmänna va-anläggningar, dvs. sådana anläggningar som en kommun har ett rättsligt bestämmande över och som används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt den lagen. En allmän va-anläggning kan bl.a. bestå av vattenverk, reservoarer, tryckstegringsstationer och ledningsnät.

I 2 § vattentjänstlagen definieras termerna vattenförsörjning, avlopp och vattentjänster enligt följande

- *vattenförsörjning*: tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning
- *avlopp*: bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledande av spillvatten eller bortledande av vatten som har använts för kylning
- *vattentjänster*: vattenförsörjning och avlopp (va).

Enligt 6 § vattentjänstlagen har kommunen ansvaret för att den allmänna va-anläggningen fyller sin uppgift så länge behovet finns kvar. I detta ligger, förutom ansvaret att se till att det finns en fungerande va-anläggning, ett krav på löpande underhåll. Underhållsskyldigheten gäller så länge som den allmänna va-anläggningen behövs (se prop. 2005/06:78 s. 65).

Vidare framgår av 10 § vattentjänstlagen att en allmän va-anläggning ska ordnas och drivas så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser. Med uttrycket ordna i 10 § vattentjänstlagen avses alla åtgärder som kan behövas för att en va-anläggning ska komma till stånd och bevaras, som exempelvis att anlägga och utforma anläggningen, utföra service och införskaffa eller renovera nödvändiga anordningar för anläggningen (prop. 2005/06:78 s. 137).

Enligt 13 § vattentjänstlagen ska huvudmannen för den allmänna va-anläggningen ordna ledningar och andra anordningar för vattenförsörjning, anordningar för bortledning av vatten och de anordningar som i övrigt behövs för att va-anläggningen ska kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. Huvudmannens ansvar för den allmänna va-anläggningen går fram till en förbindelsepunkt. Därefter har fastighetsägaren ansvar för de va-installationer som finns inom fastigheten.

Skyldigheten att betala avgifter enligt vattentjänstlagen

Enligt 24 § vattentjänstlagen ska fastighetsägare betala avgifter för en allmän va-anläggning, om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde, och fastigheten med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. För en obebyggd fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande ska behovet av vattentjänst bedömas som om fastigheten var bebyggd i enlighet med planen, om det inte finns särskilda skäl för en annan bedömning. Särskilda skäl att befrias från avgiftsskyldigheten kan t.ex. vara att det finns ett byggnadsförbud för fastigheten.

Avgiftsskyldigheten inträder som huvudregel när huvudmannen har ordnat en förbindelsepunkt för fastigheten och informerat fastighetsägaren om detta (25 § vattentjänstlagen).

I det tidigare avsnittet Finansiering av dagvattenhantering finns en närmare beskrivning av avgifterna i vattentjänstlagen.

Rapport från Svenskt Vatten

I oktober 2020 presenterade branschorganisationen Svenskt Vatten rapporten Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp för perioden 2020–2040. I rapporten framhölls bl.a. att investeringarna i kommunalt va måste öka om kommunerna ska kunna upprätthålla va-infrastrukturens funktion och att vatten- och avloppstjänsterna måste byggas ut för att möta framtida behov. I maj 2023 presenterades en uppdaterad rapport för perioden 2022–2040 (R2023-02). I rapporten konstaterades att tendensen från föregående investeringsrapport kvarstår och har förstärkts. Förnyelsebehovet av befintlig infrastruktur är alljämt stort och skjuts på framtiden. Dessutom konstaterades att va-organisationerna behöver stärka sin förmåga att genomföra investeringar, genom att bl.a. stärka den organisatoriska kapaciteten vad gäller kompetens, planeringsförmåga, investeringsförmåga och genomförandeförmåga. Vidare framhölls att om va-organisationerna ska lyckas möta investeringsbehovet behövs det ytterligare personella resurser i sektorn.

Frågesvar

Landsbygdsminister Peter Kullgren anförde den 8 november 2023 följande som svar på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:205) om han kommer att agera för

att införa någon incitamentsfrämjande åtgärd som rör att sätta en rimlig procentuell gräns för vattenläckage när det gäller va-system:

När det gäller frågan om att skapa incitamentsstrukturer för att minska läckage av dricksvatten innehåller Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten, det så kallade dricksvattendirektivet, sådana krav.

Genom direktivet har det införts en skyldighet för medlemsstaterna att bedöma vattenläckagenivåer och potentialen för minskat läckage. Bedömningen ska göras med hjälp av infrastrukturläckageindexets (ILI) värderingsmetod eller någon annan lämplig metod och omfatta vattenleverantörer som tillhandahåller minst 10 000 kubikmeter per dag eller försörjer minst 50 000 personer. Resultatet av bedömningen ska överlämnas till kommissionen senast den 12 januari 2026.

Därefter kommer kommissionen att fastställa ett gemensamt tröskelvärde för vattenläckage. De medlemsstater som har en läckagenivå som överskrider det fastställda tröskelvärdet ska upprätta en handlingsplan, som ska överlämnas till kommissionen och innehålla åtgärder för att minska läckagenivån.

Regeringen beslutade den 16 juli 2020 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur dricksvattendirektivet skulle genomföras i svensk rätt. Utredningen redovisade betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) i oktober 2021. I de delar som avser frågan om vattenläckage bereds frågan i Regeringskansliet med målsättningen att Sverige senast den 12 januari 2026 till kommissionen ska redovisa resultatet av vattenläckagebedömningen.

Pågående arbete

Bedömning av vattenläckagenivåer

En särskild utredare har på regeringens uppdrag lämnat förslag till hur EU:s nya dricksvattendirektiv² ska genomföras i svensk rätt (dir. 2020:76). Utredningen överlämnade i oktober 2021 betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) till regeringen. I betänkandet lämnas förslag om uppdrag till Livsmedelsverket och Havs- och vattenmyndigheten när det gäller att bedöma vattenläckagenivåer och av potentialen för minskat vattenläckage i Sverige. Dessa förslag bereds inom Regeringskansliet (dnr LI2023/00381). Övriga delar av betänkandet är behandlade i propositionen Genomförande av EU:s nya dricksvattendirektiv (prop. 2023/24:30) som tidigare redovisats i avsnittet Skyddet av vattenområden och dricksvatten.

Riksrevisionens granskning av statens insatser för tillgången till allmänt vatten och avlopp

Riksrevisionen inledde i februari 2024 en granskning av statens insatser gentemot kommunerna och deras ansvar att tillhandahålla rent vatten och

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (omarbetning).

fungerande avlopp. Av Riksrevisionens webbplats framgår det bl.a. att myndigheten avser att granska statens insatser i förhållande till kommunerna och deras ansvar att tillhandahålla allmänna vattentjänster. Tidpunkten när den kommande granskningsrapporten kommer att publiceras läggs ut på webben vid ett senare skede.³

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att kommunerna har väl fungerande va-tjänster och att va-infrastrukturen underhålls för att minska eventuella vattenförluster. Utskottet kan konstatera att Riksrevisionen nyligen beslutat att granska statens insatser i förhållande till kommunerna och deras ansvar att tillhandahålla allmänna vattentjänster.

Vidare bereder Regeringskansliet för närvarande förslaget om uppdrag till Livsmedelsverket och Havs- och vattenmyndigheten när det gäller att bedöma vattenläckagenivåer och potentialen för minskat läckage som lämnades i betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81). Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa resultatet av det arbete som pågår. Förslaget om att införa en procentuell gräns för vattenläckage från va-ledningarna i motion 2023/24:410 (SD) yrkande 3 bör därför avslås. Utskottet är vidare inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsförslaget om att planera för kompetensförsörjningsbehovet på va-området. Även motion 2023/24:410 (SD) yrkande 4 bör därmed avslås.

Utskottet är inte heller berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionsförslagen om att utreda lånemöjligheterna för att finansiera en anslutning till kommunalt vatten eller en uppgradering av enskilda avloppsanläggning eller att utreda hur obebbyggda fastigheter kan undantas från betalningsskyldighet för allmänna vattenavgifter. Det innebär att även motionerna 2023/24:1521 (MP) yrkande 8 och 2023/24:279 (SD) bör avslås.

³ Se Riksrevisionens webbplats, <https://www.riksrevisionen.se/nu-granskas.html>.

Inspektion av avloppssystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa tydligare bestämmelser när det gäller inspektioner av enskilda avloppssystem. Utskottet hänvisar till befintlig reglering på området.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2023/24:379 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att det behövs tydligare ramar och bestämmelser när det gäller inspektioner av enskilda avloppssystem för att alla kommuner ska behandla fastighetsägare på samma sätt. Motionärerna anser att regelverket även behöver bli tydligare för att fastighetsägarna ska få en bättre förståelse för vad som krävs och förväntas av dem.

Bakgrund

Enskilda anläggningar enligt vattentjänstlagen

Av 2 § lagen om allmänna vattentjänster framgår att allmänna va-anläggningar är sådana anläggningar som en kommun har ett rättsligt bestämmande över och som används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt den lagen. En enskild anläggning är en va-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän va-anläggning.

Av vattentjänstlagen följer vidare att en kommun är skyldig att ordna allmänna va-anläggningar om det med hänsyn till människors hälsa eller miljön behöver ordnas i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse (6 §). För att skyldigheten ska inträda krävs att behovet rör fler än bara ett fåtal fastigheter. Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2023 förtydligades det i 6 § andra stycket vattentjänstlagen under vilka förutsättningar kommunen är skyldig att tillhandahålla allmänna vattentjänster (prop. 2021/22:208, bet. 2021/22:CU29, rskr. 2021/22:446). Vid behovsbedömningen ska kommunen ta särskild hänsyn till förutsättningarna för att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Syftet med lagändringen var att kommunens bedömning av behovet av en allmän vattentjänst ska bli mer flexibel.

Om det finns en fastighet som uppenbarligen inte behöver omfattas av det större sammanhanget får verksamhetsområdet inskränkas, om fastighetens behov av vattenförsörjning och avlopp kan ordnas på ett sätt som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön (9 § vattentjänstlagen).

Miljöbalkens bestämmelser om prövningsplikt, tillsyn och kontroll av avlopp m.m.

Enligt 9 kap. 1 § miljöbalken är utsläpp av avloppsvatten att bedöma som miljöfarlig verksamhet, och miljöbalken innehåller därför bestämmelser om prövningsplikt, tillsyn och kontroll av avlopp. I korthet gäller följande.

Avloppsvatten ska enligt 9 kap. 7 § första stycket miljöbalken avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att besvär för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet krävs tillstånd för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till eller för att ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning. För att inrätta en annan avloppsanordning krävs det en anmälan till den kommunala nämnden. En ansökan om tillstånd ska prövas av den kommunala nämnden.⁴ Enligt 15 § ska bestämmelserna i 13 § inte tillämpas på en avloppsanordning som kräver tillstånd eller anmälan enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller om avloppsanordningen är avsedd att föra avloppsvattnet till enbart en allmän avloppsanläggning. En avloppsreningsanläggning som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 200 personekvivalenter omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt miljöprövningsförordningen.

Tillsynen av små avlopp (anläggningar för hushållspillvatten för högst 200 personekvivalenter) utförs av den kommunala nämnden med ansvar för miljöfrågor (26 kap. 1 och 3 §§ miljöbalken). Utöver de nämnda kraven på tillstånds- och anmälningsplikt finns det bestämmelser i miljöbalken som möjliggör s.k. egenkontroll och rapportering av avloppsanordningar och anläggningar. Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har en avloppsanläggning att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen till myndigheten (26 kap. 19–21 §§ miljöbalken).

Enligt 3 kap. 5 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ska Havs- och vattenmyndigheten vidare ge tillsynsvägledning i frågor om enskilda avlopp enligt 9 kap. miljöbalken. Havs- och vattenmyndigheten har med stöd av förordningen meddelat allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17).

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan har kommunerna ett tillsynsansvar när det gäller små avlopp. Havs- och vattenmyndigheten ska vidare som tillsynsvägledande myndighet ge vägledning i frågor om enskilda avloppen enligt 9 kap. miljöbalken. Utskottet konstaterar att det således finns befintlig reglering på området för att tillsynen av enskilda avloppsanläggningar ska vara effektiv och

⁴ Ansökan prövas dock av försvarsinspektören för hälsa och miljö i de fall inspektören har tillsyn över anläggningen.

enhetlig. Mot den bakgrunden är utskottet inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandet om att införa ytterligare bestämmelser vad gäller inspektioner av enskilda avloppssystem. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Statens geotekniska institut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att stärka Statens geotekniska institut.

Motionen

I motion 2023/24:2081 av Johan Hultberg (M) yrkande 99 begärs ett tillkännagivande om att stärka Statens geotekniska institut. Motionären anför att det är angeläget att utveckla och stärka den geologiska övervakningen bl.a. för att kunna förutse och förhindra framtida skred och granska geotekniska säkerhetsfrågor i planprocesser.

Bakgrund

Statens geotekniska institut (SGI) är en myndighet för geotekniska och miljögeotekniska frågor. Myndigheten ska vara pådrivande i frågor som syftar till en säker, ekonomisk och miljöanpassad samhällsutveckling inom det geotekniska området. I myndighetens uppgifter ingår bl.a. att förebygga jordskred, ras och stranderosion samt att ta fram ny kunskap och nya metoder för att sanera förorenade områden. Därtill bistår myndigheten och ger stöd till kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter i hela landet. Myndighetens uppdrag styrs av förordningen (2009:945) med instruktion för Statens geotekniska institut och årliga regleringsbrev från regeringen. SGI driver vidare det särskilda organet Delegation ras, skred och erosion. Delegationen är ett kontakt- och samverkansorgan för myndigheter som berörs av frågor inom ras och jordskred. SGI driver delegationen med generaldirektören som ordförande och i delegationen ingår ledamöter från nio olika myndigheter och en expert på ras- och skredfrågor från SGI.

Den övergripande visionen med Delegationen ras, skred och erosion är att verka för ett säkert och hållbart samhälle med avseende på ras, skred och erosion. Delegationen har fyra mål för de effekter i samhället som ska uppnås på lång sikt:

- Öka förståelsen för och förbättra bedömningen av risker för ras, skred och erosion hos relevanta aktörer i samhället.
- Öka berörda aktörers förmåga att ta ansvar för och hantera ras, skred och erosion.

- Underlätta hållbar planering, byggande och förvaltning med avseende på ras, skred och erosion.
- Lära av inträffade händelser och genomförda åtgärder för att förbättra beredskapen och bygga klokt.

Delegationen har möte tre gånger per år. Delegationerna har möjlighet att ta upp gemensamma frågeställningar och få stöd från övriga deltagande myndigheter. Stödet kan ges i form av medverkan i referensgrupper, granskningsstöd i pågående projekt eller medverkan i projekt som genomförs av annan myndighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Statens geotekniska institut (SGI) har i uppgift bl.a. att förebygga jordskred, ras och stranderosion. Därtill driver SGI det särskilda organet Delegation ras, skred och erosion som ska verka för ett säkert och hållbart samhälle med avseende på ras, skred och erosion. Med hänsyn till att SGI bedriver ett aktivt arbete när det gäller frågor om skred och andra geotekniska säkerhetsfrågor anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som har beretts förenklat.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkande 2022/23:CU13. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av det nämnda betänkandet.

Reservationer

1. Utvärdering av nationalstadsparken, punkt 2 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:900 av Katarina Luhr och Daniel Helldén (båda MP).

Ställningstagande

Det är snart 30 år sedan lagstiftningen om nationalstadsparken antogs av en enig riksdag. Den antogs med syftet att kunna bevara större områden i städer som historiska landskap. En nationalstadspark betecknas som ett riksintresse och är det enda slag av riksintresse som är undantaget från att vägas mot andra riksintressen. Ett område som utses till nationalstadspark har således ett mycket starkt skydd.

Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är det hittills första område som pekats ut som nationalstadspark. Området ger stadens invånare tillgång till frisk luft, motion och rekreation. Dessutom håller dessa grönområden nere temperaturen vid värmeböljor och kan absorbera stora mängder regnvatten. Det finns alltså flera goda skäl att skydda detta område.

Då nationalstadsparken är den första i sitt slag, är det viktigt att dra lärdomar av hur skyddet av området har fungerat och om lagen har tillämpats så som lagstiftaren avsett. Jag anser att det lagom till 30-årsjubileet är tid att utvärdera detta.

Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ så att en utvärdering kommer till stånd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter, punkt 3 (S)

av Jennie Nilsson (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32 och

bifaller delvis motion

2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

När det gäller vattenfrågorna har vi åstadkommit viktiga framsteg i EU, t.ex. genom ramdirektivet för vatten. Att uppfylla direktivets krav på god ekologisk och kemisk status i våra vattenmiljöer är en utmaning Sverige står inför. För oss är det av största vikt att trygga en säker dricksvattenförsörjning, särskilt med tanke på klimatförändringarna och potentiella kriser. Under den tid då vi socialdemokrater ledde regeringen genomförde vi satsningar på dricksvatten- och vattenförsörjning. Till exempel vidtogs kraftfulla åtgärder mot övergödning, nya metoder introducerades för att minska läkemedelsresterna i avloppsvattnet och det satsades på forskningsprogram för vatten. Men det krävs ytterligare åtgärder. Arbetet med rening av avloppsvatten behöver fortsätta att förbättras för att minska utsläppen av övergödande ämnen. Vi vill också fortsätta utveckla metoderna för att minska läkemedelsrester i avloppsvattnet. Vi menar också att våra dricksvattentäkter måste få ett starkare lagligt skydd.

Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ för att tillgodose förslaget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Skyddet av vattenområden och dricksvattentäkter, punkt 3 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5 samt
bifaller delvis motion
2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. Rent dricksvatten finns inte i obegränsad mängd, och när dricksvatten förorenas eller förgiftas får det allvarliga konsekvenser. Det är därför av yttersta vikt att vi skyddar vårt dricksvatten och ökar miljöövervakningen så att man snabbt kan upptäcka förorenat vatten. För att minimera risken för att skadliga kemikalier kontaminerar vattnet behövs ett uppströmsarbete, t.ex. i form av förbud mot att hantera särskilt farliga kemikalier i närheten av dricksvattentäkter.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka skyddet av yt- och grundvatten genom att en reglering av dessa införs i miljöbalken. Regeringen bör vidare ta nödvändiga initiativ för att åsar och naturgas-avlagringar i större utsträckning ska förvaltas som dricksvattenreserver och inte exploateras eller förorenas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Finansiering av dagvattenhantering, punkt 5 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 10 och
2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

I många kommuner bedrivs i dag ett arbete med att skydda den byggda miljön mot översvämningar och skyfall men det finns flera utmaningar på området. En av utmaningarna handlar om vem som har ansvaret för att förebygga och hantera dagvatten och större regnmängder. En annan utmaning är vem som ska bära kostnaderna för de skador som uppkommer i samband med väderrelaterade händelser. Marklösningar som våtmarker, dagvattendammar, en minskad andel hårdgjord mark och en ökad andel grönska som tar hand om vatten vid skyfall är ofta betydligt billigare åtgärder än att bygga ut va-systemet under marken för att förbereda för dessa händelser. Enligt min

mening behövs det tydligare lagstiftning på området, bl.a. när det gäller frågan om finansiering. Jag föreslår därför att regeringen utreder möjligheten att införa en kommunal dagvattentaxa för att finansiera arbetet med det vatten som behöver hanteras utöver systemet med dricksvatten och avlopp.

Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ för att tillgodose förslaget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Frågor om allmänna vattentjänster, punkt 6 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Roger Hedlund (SD), Martin Westmont (SD) och Björn Tidland (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:410 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2023/24:279 av David Perez (SD) och

2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

I Danmark finns i dag regler för vattenläckage från va-ledningar och krav på att läckage över en viss gräns inte får förekomma. En sådan reglering kan vara ett sätt att kontrollera vattenläckage och därmed förbättra vattenförsörjningen i kommunerna. Vi anser därför att regeringen bör undersöka möjligheten att införa en procentuell gräns för vattenläckage från va-ledningar här i Sverige.

Av en rapport från Svenskt Vatten från 2020 framgår det att va-branschen urholkas ifråga om kompetens och att det krävs ett strategiskt arbete för att säkra kompetensförsörjningen i konkurrens med andra branscher. Eftersom stora delar av infrastrukturen för vatten och avlopp i framtiden behöver bytas ut kommer efterfrågan på arbetskraft med rätt kompetens att öka framöver. För att säkerställa kunskapsförsörjningen och utbildningsnivån på området behövs ett samarbete mellan berörda instanser. Det är en uppgift för regeringen att ta de initiativ som krävs för att åstadkomma dessa nödvändiga åtgärder.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen

6. Frågor om allmänna vattentjänster, punkt 6 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 och
avslår motionerna
2023/24:279 av David Perez (SD) och
2023/24:410 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Privatpersoner som behöver uppgradera sin avloppsanläggning eller ansluta till kommunalt vatten kan ha svårt att hitta finansiering för detta. Det gäller särskilt för den som bor i glesbygden i en lågt värderad fastighet med svåra anslutningsförhållanden. Frågan om lånemöjligheter, t.ex. att kunna få statliga lån eller lånegarantier, bör därför utredas.

Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ för att tillgodose förslaget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen

7. Inspektion av avloppssystem, punkt 7 (SD)

av Mikael Eskilanderesson (SD), Roger Hedlund (SD), Martin Westmont (SD) och Björn Tidland (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:379 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Det är viktigt att de regler som gäller för enskilda avloppsanläggningar är enkla att förstå och tillämpa för enskilda personer. Vidare behöver regelverket för inspektioner av enskilda avloppsanläggningar vara så pass tydligt att olika kommuner behandlar fastighetsägare på samma sätt. Det behövs alltså tydligare ramar och bestämmelser när det gäller inspektioner av enskilda

avloppssystem. Det är en uppgift för regeringen att ta de initiativ som krävs för att åstadkomma detta.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:166 av Björn Söder m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att underlätta för ålen att ta sig förbi vattenkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:194 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om moratoriet avseende småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:257 av Sanne Lennström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ställa krav på säkra passager för ål i vattenkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:279 av David Perez (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur obebyggda fastigheter kan undantas från betalningsskyldighet för allmänna vattenavgifter enligt vattentjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:339 av Louise Eklund (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi mot stranderosion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sandåterföring som metod och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:379 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av större flexibilitet i val av lösning för vatten och avlopp och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som har ett enskilt avlopp som uppfyller gällande miljö- och hälsokrav i normalfallet inte ska påtvingas ett kommunalt avlopp och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dialogmöten i samband med anslutning till kommunala avlopp och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avloppsdeklarationer och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tydligare ramar och bestämmelser kring inspektion och tolkning av olika avloppssystem av kommunerna, för att undvika ojämlig behandling av fastighetsägare, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:380 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalkens riksintressen bör utredas med målet att begränsa såväl befintliga som nya riksintressens storlek och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för att långsiktigt kunna skydda särskilt värdefull jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:402 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med förbättrade vandringsleder för fisk och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla fler upp- och nedströmpassager för ål och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja byggandet av fisktrappor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna för exploatering av jordbruksmark med syftet att säkerställa en fungerande avvägning mellan olika samhällsintressen och att underlätta begränsad byggnation på egen mark och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av plan- och bygglagen samt miljöbalken gällande eventuellt ökade befogenheter för länsstyrelserna att ingripa mot en kommunal plan när avvägningen mellan samhällsintressen som miljöbalken kräver vid exploatering av jordbruksmark inte har gjorts, med resultatet att jordbruksmark exploateras för annan markanvändning trots att andra alternativ finns, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en strategi för att hantera

kommunöverskridande prioriteringar som riskerar att exploatera jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:410 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bred översyn av vattenlagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka behovet av nationella riktlinjer för långsiktigt hållbara renoveringsplaner för va-systemen lokalt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en procentuell gräns för hur stort vattenläckaget får vara från va-ledningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera för kompetensförsörjningsbehovet på va-området och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera ansvaret för vatten- och dricksvattenförsörjning så att antalet ansvariga instanser blir lägre och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en nationell övergripande strategi för hur oväder som för med sig exempelvis skyfall och översvämning ska hanteras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella riktlinjer för stadsplanering för vattenhantering ur beredskapssynpunkt i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa va-planer i nära samverkan med fastighetsägare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibilitet i val av lösning för vatten och avlopp och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som har ett enskilt avlopp som uppfyller gällande miljö- och hälsokrav i normalfallet inte ska påtvingas ett kommunalt avlopp och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det negativa för husägare med införande av avloppsdeklarationer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:412 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksintresseområdena bör begränsas till antal och omfattning och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra byggnation i områden för utveckling i nuvarande områden av riksintresse och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:521 av Anna af Sillén (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ändra lagstiftningen gällande tvångsanslutning av enskilda avlopp i enlighet med vad som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:564 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all bedömning av småskalig vattenkraftsverksamhet bör utgå från att de småskaliga vattenkraftverken är samhällsviktiga verksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör se över all lagstiftning som berör den småskaliga vattenkraften i syfte att rädda och utveckla den befintliga småskaliga vattenkraften i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:565 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kostnadsfördelningen vid exploatering och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:679 av Emma Berginger m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda Vätterns vatten genom ett överordnat riksintresse och se till att krav på tillräckliga vattenskyddsområden införs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:687 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet av yt- och grundvatten genom att införa en reglering av dessa i miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åsar och naturgrusavlagringar i större utsträckning måste förvaltas som dricksvattenreserver och inte exploateras eller förorenas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:800 av Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda en vattenresurslag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:805 av Johan Andersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att överväga ett starkare skydd för Vätterns vatten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:819 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om byggnation på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:872 av Linnéa Wickman (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av ett stärkt statligt ansvar och stöd för samhällets klimatanpassningsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:900 av Katarina Luhr och Daniel Helldén (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att, lagom till nationalstadsparkens 30-årsjubileum, utvärdera skyddet av området och om lagen har tillämpats så som propositionen är skriven och enligt lagstiftarens intentioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en obligatorisk kommunal dagvattentaxa och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell strategi för utbyggnad, upprustning och klimatanpassning av va-infrastrukturen ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återuppta miljöprovningen av vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
121. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även stora vattenkraftverk ska miljöanpassas, med krav på minimitappning, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1044 av Niklas Sigvardsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett starkare skydd för Vätterns vatten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1217 av Stina Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser mot erosion på Skånes kuster och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1227 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att tillåta differentierad taxa avseende vattenförbrukning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1351 av Lars Isacsson (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av lagstiftningen kan vara nödvändig för att sätta tydligare riktlinjer för hur mycket och hur snabbt vattenflödet får ändras, med hänsyn tagen till miljö och säkerhet, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja innovationer som kan göra korttidsreglering mindre påträngande för omgivningen, t.ex. genom förbättrade dammkonstruktioner eller turbinmodeller, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1510 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en nationell samordning av havsplaner och riksintressen för att underlätta tillståndsprocessen för investeringar i havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1521 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka vatten- och avloppsnäten så att skador eller elavbrott inte leder till längre avbrott i vattenförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka katastrofberedskapen i kommunerna för akuta vattenrelaterade kriser och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna i lagen om allmänna vattentjänster och möjliggöra för kommuner att använda va-avgiften både för reinvesteringar och för att

- fondera för kommande investeringsbehov i befintliga anläggningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en obligatorisk kommunal dagvattentaxa och tillkännager detta för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lånemöjligheterna, t.ex. genom statliga lån eller lånegarantier, för människor som har svårt att finansiera en godkänd avloppsanläggning eller anslutning till kommunalt va, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om ett nationellt stöd till va-åtgärder skulle kunna utformas med hjälp av en återförd moms från va-taxan och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökad samverkan och delad va-kompetens mellan kommuner och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att tillåta differentierad taxa avseende vattenförbrukning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1547 av Joakim Järrebring (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera lagen om allmänna vattentjänster för att underlätta re- och nyinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa kommuners möjlighet till tvångsanslutning av enskilda avlopp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1643 av Stina Larsson och Christofer Bergenblock (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som tittar på hur begreppet ”väsentliga samhällsintressen” definieras vid planläggning av mark och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fungera och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1750 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster bör revideras i enlighet med motionens intention och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1870 av Åsa Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbara vattenkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla dispens för effektiv markavvattning, exempelvis genom samråd vid dikesrensningar av äldre befintliga diken, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2081 av Johan Hultberg (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Statens geotekniska institut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2105 av Thomas Ragnarsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fastslå en nationell vattenstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2121 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa och bättre precisera riksintressenas areal och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2193 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förlänga pausen för alla pågående omprövningsprocesser runt de småskaliga vattenkraftverken och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2280 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheterna att göra stranderosion orsakad av havet till en statlig angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverken för strandfodring i syfte att minska antalet involverade instanser och renodla hanteringen och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av statens krav på ersättning från kommuner som återför sand från havet till sina erosionsdrabbade stränder genom strandfodring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om färre och tydligare definierade riksintressen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2373 av Hanna Westerén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga nya stöd och finansieringsformer för att stärka svensk beredskap på va-området och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka vatten- och avloppsnäten så att skador eller elavbrott inte leder till längre avbrott i vattenförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda vattentäkterna och tillse att fungerande reservvattentäkter finns och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motsvarande myndighetssamarbete som finns kring dricksvatten även bör finnas när det handlar om avlopp och kretslopp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av en avgift på offentligt vatten som kan finansiera klimatanpassningsåtgärder och modernisering av Sveriges va-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagstiftnings- eller förordningsändringar som hinner träda i kraft innan pausen i vattenkraftens miljöprovningar tar slut, och att genomförandet av dessa ändringar inte bör innebära en kraftigt negativ påverkan på den totala kraftproduktionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att såväl jordbruksmark som kulturmiljöer har möjlighet att använda de undantag som finns inom ramen för miljöanpassning av vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.

81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att platsspecifika bedömningar kring alla nyttor och konsekvenser görs med beräkningsgrunder som är vedertagna och transparenta och att detta görs i samråd med berörda aktörer inom ramen för miljöanpassningen av vattenkraften, samtidigt som kostnaden tas av ansvarig myndighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattentjänstlagen bör ändras så att den tillåter extern finansiering av va-infrastrukturen samt att ett investeringsstöd till enskilda va-investeringar bör införas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksintressen inte bör gälla mark som redan skyddas genom annan lagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga ansvarsfördelningen mellan statliga myndigheter, länsstyrelser och kommuner i arbetet med att se till att riksintresseanspråken hålls aktuella, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning som ser över hur man i samband med eventuell exploatering av åkermark definierar bl.a. väsentligt samhällsintresse och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2485 av Stina Larsson m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur den befintliga finansieringen av va-infrastrukturen kan breddas och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga underjordiska vattenresurser och främja grundvattenåterskapande och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vatten kan användas effektivare i landskapet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2546 av Hans Ekström m.fl. (S):

- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastställa en långsiktig och sammanhållen plan för Mälaren och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar behöver göras i att modernisera vår dricksvatteninfrastruktur för att möta framtida utmaningar och befolkningsökning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2629 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att våra dricksvattentäkter måste få ett starkare lagligt skydd och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är av stor vikt att förena höga miljökrav med fungerande förutsättningar för framtidens småskaliga vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med arbetet att se över vilka områden som ska vara riksintresse med ambitionen att minska antalet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
9. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:166	Björn Söder m.fl. (SD)	3
2023/24:194	Magnus Jacobsson (KD)	
2023/24:257	Sanne Lennström (S)	
2023/24:339	Louise Eklund (L)	1 och 2
2023/24:379	Beatrice Timgren m.fl. (SD)	14–17
2023/24:380	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	35 och 37
2023/24:402	Beatrice Timgren m.fl. (SD)	46, 48 och 50
2023/24:403	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	13–15
2023/24:410	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	1, 2 och 6–12
2023/24:412	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	12 och 13
2023/24:521	Anna af Sillén (M)	
2023/24:564	Sten Bergheden (M)	1 och 3
2023/24:565	Sten Bergheden (M)	
2023/24:679	Emma Berginger m.fl. (MP)	1
2023/24:800	Per-Arne Håkansson och Ewa Pihl Krabbe (båda S)	
2023/24:805	Johan Andersson (S)	
2023/24:819	Mikael Larsson (C)	
2023/24:872	Linnéa Wickman (S)	
2023/24:996	Per Bolund m.fl. (MP)	29, 120 och 121
2023/24:1044	Niklas Sigvardsson m.fl. (S)	
2023/24:1217	Stina Larsson (C)	
2023/24:1227	Martina Johansson (C)	
2023/24:1521	Katarina Luhr m.fl. (MP)	4–6, 9, 10 och 19
2023/24:1547	Joakim Järrebring (S)	
2023/24:1633	Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen ¹² (båda C)	

2023/24:1643	Stina Larsson och Christofer Bergenblock (båda C)	
2023/24:1750	Michael Rubbestad (SD)	
2023/24:1870	Åsa Eriksson m.fl. (S)	
2023/24:2068	Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD)	22
2023/24:2105	Thomas Ragnarsson (M)	
2023/24:2121	Saila Quicklund (M)	
2023/24:2193	Sten Bergheden (M)	
2023/24:2280	Emma Ahlström Köster m.fl. (M)	1–3
2023/24:2281	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	12
2023/24:2373	Hanna Westerén m.fl. (S)	
2023/24:2450	Emma Berginger m.fl. (MP)	15, 17 och 18
2023/24:2453	Rickard Nordin m.fl. (C)	18 och 79–81
2023/24:2457	Muharrem Demirok m.fl. (C)	37
2023/24:2478	Alireza Akhondi m.fl. (C)	2, 3 och 10
2023/24:2485	Stina Larsson m.fl. (C)	21, 23 och 24
2023/24:2546	Hans Ekström m.fl. (S)	
2023/24:2628	Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)	11
2023/24:2629	Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)	33
2023/24:2637	Jennie Nilsson m.fl. (S)	31